

Zastoupení

Situaci, kdy jedna osoba vystupuje v právním styku nikoli pod vlastním jménem, ale pod jiným jménem (nejde tedy o to, že by uvedla své jméno a objasnila, že vystupuje za jinou osobu, ale počíná si, jako by touto jinou osobou sama byla), je třeba řešit za použití ustanovení o zastoupení. Užije-li jednatel jméno (identitu) konkrétní osoby, je podstatné, zda z okolností věci vyplývá, že druhá strana chtěla jednat s faktickým jednatel, nebo se skutečným nositelem použitého jména. V případě, že druhá strana zamýšlela jednat se skutečným nositelem jména (nikoli s fakticky jednatel), lze na jednatel nahlížet jako na zástupce. Právní účinky projevu vůle jednatel se pak posoudí podle toho, zda mu svědčí oprávnění jednat jménem zastoupeného. Absentuje-li na straně jednatel zástupčí oprávnění, je namísto důsledky jeho právního jednání posoudit podle ustanovení o nezmocněném jednání (§ 440 o. z.). Jednání učiněné zástupcem za hranicemi zástupčího oprávnění nebo vykonané nezmocněným jednatelem zavazuje zastoupeného, pouze pokud je schválen bez zbytečného odkladu poté, co se o jednání zástupce dozvěděl (vědomí zastoupeného o jednání zástupce se posuzuje dle § 4 odst. 2 o. z., tedy z objektivizovaného hlediska „osoby případu znalé“, zvažující okolnosti, které jí „musely být v jejím postavení zřejmé“). Pro schválení jednání neoprávněného zástupce není stanovena zákonná forma, může být proto učiněno písemně i ústně, výslovně i konkludentně, a to i tam, kde je pro schvalované jednání samo předepsána zvláštní – kupříkladu písemná – forma.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 33 Cdo 3134/2024-196 ze dne 22.10.2025)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobkyně TOMMY STACHI s.r.o., se sídlem v P. zastoupené Mgr. M.S., advokátem se sídlem v P., proti žalovanému K. S., zastoupenému JUDr. Ing. Š.K., Ph.D., advokátkou se sídlem v K., o zaplacení 95 313,25 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Kroměříži pod sp. zn. 12 C 196/2022, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 6. 2024, č. j. 28 Co 26/2023-174, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 18. 6. 2024, č. j. 28 Co 26/2023-174, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá po žalovaném zaplacení 95 313,25 Kč s příslušenstvím. Uvedla, že prostřednictvím komunikace na dálku uzavřela se žalovaným dne 24. 9. 2021 smlouvu o zápůjčce, na jejímž základě vyplatila žalovanému částku 60 000 Kč, přičemž žalovaný se zavázal vrátit celkem 157 699 Kč ve 47 měsíčních splátkách, neuhradil však nic.
2. Žalovaný v obraně proti žalobě tvrdil, že smlouvu se žalobkyní neuzavřel, pravděpodobně tak učinil R. S. nebo jiná osoba, která s ním pobývala ve výkonu trestu. Není proto smluvní stranou a na úkor žalobkyně se jinak neobohatil, když 60 000 Kč sice na účet obdržel, ale částky poslal na další účet.
3. Okresní soud v Kroměříži rozsudkem ze dne 5. 12. 2022, č. j. 12 C 196/2022-110, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 60 000 Kč (výrok I), zamítl žalobu co do částky 35 313,25 Kč s

příslušenstvím (výrok II) a uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 9 134 Kč na náhradě nákladů řízení (výrok III).

4. Soud prvního stupně vyšel ze skutkového stavu, podle kterého žalobkyně zaslala žalovanému na základě smlouvy o zápůjčce uzavřené prostředky komunikace na dálku s neznámým vězněm věznice Rapotice, který se vydával za žalovaného, na bankovní účet peněžní prostředky ve výši 60 000 Kč. Tyto peněžní prostředky žalovaný po menších částkách přeposlal opakujícími se platbami dalším subjektům, v domnění, že jde o platbu v omylu. Žalobkyně neprokázala, že by důsledně zjišťovala schopnost žalovaného úvěr (zápůjčku) splácet.

5. Soud prvního stupně dospěl k závěru o neplatnosti smlouvy o zápůjčce z důvodu nedostatečného posouzení úvěruschopnosti žalovaného. Uvedl, že žalobkyně poskytla protistraně plnění na základě absolutně neplatné smlouvy o zápůjčce, které vyplatila v souladu se smlouvou na bankovní účet žalovaného. Na zápůjčku nebylo uhrazeno ničeho. K plnění byla žalobkyně přivedena listí neznámým vězněm věznice Rapotice, který smlouvu o zápůjčce uzavřel jménem žalovaného a žalobkyni listivě uvedl v omyl o osobě kontrahenta, když ke sjednání smlouvy neoprávněně užil osobní údaje žalovaného. Soud prvního stupně poznamenal, že na uvedené jednání tedy dopadá ustanovení § 2995 zák. č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), podle kterého je žalovaný (coby obohacená třetí osoba) povinen vydat plnění v částce 60 000 Kč žalobkyni (coby ochuzenému). Dodal, že na tuto povinnost žalovaného nemůže mít jakkoli vliv to, jak s poskytnutou částkou následně naložil (tj. zdali jí v omylu přeposlal dalším osobám), neboť v projednávané věci je podstatné, že předmětná částka byla žalobkyni zaslána na bankovní účet žalovaného. Již samotným obdržením této částky došlo k obohacení žalovaného, který je v souladu s § 2995 o. z. povinen obohacení žalobkyni vydat.

6. K odvolání žalovaného odvolací soud rozsudkem v záhlaví uvedeným potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I (první výrok), ve výroku III jej změnil tak, že uložil žalovanému nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 6 214,80 Kč (druhý výrok), a uložil žalovanému nahradit žalobkyni náklady odvolacího řízení ve výši 13 617 Kč (třetí výrok).

7. Podle odvolacího soudu nebylo sporu o tom, že žalovaný s žalobkyní o uzavření smlouvy nejednal. Jednala pouze žalobkyně, a to s osobou, která žalovaného podvedla a vydávala se za něj. Dospěl k závěru, že ke dvoustrannému právnímu jednání nedošlo a že zde není žádná smlouva. Za této situace tak nebylo namístě zabývat se tím, zda došlo k řádnému posouzení úvěruschopnosti žalovaného i a jeho případnými důsledky. Odvolací soud konstatoval, že jestliže ke dvoustrannému právnímu jednání nedošlo, je třeba vycházet z prokázané skutečnosti, že žalobkyně žalovanému na jeho účet převedla částku 60 000 Kč. Žalovaný, přestože z výpisu z účtu bylo zřejmé, že jde o částku poukázanou žalobkyní, a podle jeho vlastního tvrzení k platbě nebyl žádný důvod, dodnes uvedenou sumu nevrátil. Naopak částku podle instrukcí třetí osoby po menších částkách převedl na jí určené a žalovanému neznámé účty. Odvolací soud proto uzavřel, že žalovaný se bez spravedlivého důvodu bezdůvodně obohatil na úkor žalobkyně o částku, kterou je povinen jí vydat. Uvedl též, že použití § 2995 o. z. nepřichází v úvahu, neboť v projednávané věci, jak bylo uvedeno, nešlo o plnění na základě neplatné, zdánlivé nebo zrušené smlouvy, které vedlo k obohacení třetí osoby. Argumentaci žalovaného, že jednal na základě pokynů osob INDUSTRIA BOHEMIA, P. M. a R. S., odvolací soud neshledal pro posouzení věci významnou. S odkazem na § 4 o. z. shledal vysvětlení žalovaného, že peníze žalobkyně podle pokynů uvedených osob rozdělil a zoslelal na jimi určené, jemu neznámé bankovní účty, v rozporu se zákonným požadavkem na jednání s běžnou péčí a opatrností. Dodal, že nárok žalobkyně na vrácení bez právního důvodu poskytnuté částky neshledává v rozporu s dobrými mravy.

II. Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti rozsudku odvolacího soudu, výslovně v celém rozsahu, podal žalovaný (dále též „dovolatel“) dovolání. Jeho přípustnost vymezuje tak, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, neboť chybně posoudil pasivní legitimaci žalovaného. Stran otázky jeho pasivní legitimace argumentuje v tom směru, že jestliže byla mezi žalobkyní a neznámým vězňem z věznice uzavřena smlouva o zápůjčce, jednalo se o smlouvu neplatnou z důvodu omylu v osobě jedné ze smluvních stran (dlužníka) podle § 583 o. z., příp. § 584 odst. 2 o. z. Odvolací soud vůbec nezohlednil, že zde existovala uzavřená smlouva o zápůjčce mezi žalobkyní a neznámým vězňem, v důsledku čehož chybně posoudil pasivní legitimaci žalovaného; tím se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe, na niž v dovolání odkazuje. K plnění žalobkyně došlo na základě smlouvy o zápůjčce, kterou uzavřela s neznámým vězňem z věznice, na ve smlouvě sjednaný účet žalovaného, který byl pouze sjednaným platebním místem. Žalovaný nebyl smluvní stranou smlouvy o zápůjčce, tuto smlouvu uzavřela neznámá třetí osoba, která použila identifikační údaje žalovaného. Věcná pasivní legitimace svědčí neznámu vězni, který smlouvu o zápůjčce ve skutečnosti uzavřel bez souhlasu žalovaného pod jeho jménem. Přípustnost dovolání dále spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázky, která v rozhodování dovolacího soudu doposud nebyla řešena, a to otázky týkající se výkladu § 2995 o. z., konkrétně zda je nutné rozlišovat případy, kdy se třetí osoba na lsti nějakým způsobem podílela, nebo o lsti alespoň věděla, a případy, kdy třetí osoba o lsti nevěděla a ani se na ní nepodílela, tedy byla v dobré víře. Konečně má za to, že odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu při posouzení otázky pasivní věcné legitimace (také) v tom smyslu, že dle této rozhodovací praxe ustanovení § 2995 o. z. připíná pasivní věcnou legitimaci k osobě, jež se plněním obohatila. Dovojuje, že žalovaný se poskytnutým plněním nikterak neobohatil, jelikož peníze ze zápůjčky dle pokynů přeposlal na účet společnost INDUSTRIA BOHEMIA.

9. K dovolání žalovaného se žalobkyně vyjádřila tak, že navrhla jeho zamítnutí.

III. Přípustnost dovolání

10. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022, dále jen „o. s. ř.“ (viz čl. II a XII zákona č. [286/2021](#) Sb.).

11. Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.) se dovolací soud zabýval otázkou jeho přípustnosti.

12. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

13. Dovolání je podle § 237 o. s. ř. přípustné, neboť odvolací soud v souvislosti s posouzením otázky vzniku bezdůvodného obohacení věc nesprávně právně posoudil, dospěl-li k závěru, že v důsledku jednání (neznámé) osoby za žalovaného nedošlo k uzavření smlouvy. Jde přitom o otázku v rozhodovací praxi dovolacího soudu nevyřešenou, na níž závisí napadené rozhodnutí.

III. Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

14. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně, s nimiž se odvolací soud (s výhradami) ztotožnil, žalobkyně zaslala žalovanému na základě smlouvy o zápůjčce uzavřené prostředky komunikace na dálku s neznámým vězněm věznice Rapotice, který se vydával za žalovaného, na bankovní účet peněžní prostředky v celkové výši 60 000 Kč. Tyto peněžní prostředky žalovaný následně po menších částkách přeposlal dalším subjektům „v domnění, že jde o platbu v omylu“. Odvolací soud vycházel z toho, že žalovaný s žalobkyní o uzavření smlouvy nejednal, jednala pouze žalobkyně s osobou, která (slovy odvolacího soudu) „ho podvedla a vydávala se za žalovaného“. Odvolací soud dovodil, že ke dvoustrannému právnímu jednání nedošlo, a tudíž zde není smlouvy o spotřebitelském úvěru (zápůjčce) účastníků [zřejmě míněno tak, že mezi žalobkyní a žalovaným žádná smlouva uzavřena nebyla – pozn. dovolacího soudu].

15. Uvedený závěr odvolacího soudu není správný.

16. I podle komentářové literatury, s níž dovolací soud souzní, „Situaci, kdy jedna osoba vystupuje v právním styku nikoli pod vlastním jménem, ale pod jiným jménem (nejde tedy o to, že by uvedla své jméno a objasnila, že vystupuje za jinou osobu, ale počíná si, jako by touto jinou osobou sama byla), je třeba řešit za použití ustanovení o zastoupení. Užije-li jednající jméno (identitu) konkrétní osoby, je podstatné, zda z okolností věci vyplývá, že druhá strana chtěla jednat s faktickým jednajícím, nebo se skutečným nositelem použitého jména. V případě, že druhá strana zamýšlela jednat se skutečným nositelem jména (nikoli s fakticky jednajícím), lze na jednajícího nahlížet jako na zástupce. Právní účinky projevu vůle jednajícího se pak posoudí podle toho, zda mu svědčí oprávnění jednat jménem zastoupeného. Absentuje-li na straně jednajícího zástupčí oprávnění, je namísto důsledky jeho právního jednání posoudit podle ustanovení o nezmocněném jednatelství. (§ 440 o. z.). Jednání učiněné zástupcem za hranicemi zástupčího oprávnění nebo vykonané nezmocněným jednatelem zavazuje zastoupeného, pouze pokud je schváli bez zbytečného odkladu poté, co se o jednání zástupce dozvěděl (vědomí zastoupeného o jednání zástupce se posuzuje dle § 4 odst. 2 o. z., tedy z objektivizovaného hlediska „osoby případu znalé“, zvažující okolnosti, které jí „musely být v jejím postavení zřejmé“). Pro schválení jednání neoprávněného zástupce není stanovena zákonná forma, může být proto učiněno písemně i ústně, výslovně i konkludentně (Bar, Clive 2009 s. 442), a to i tam, kde je pro schvalované jednání samo předepsána zvláštní – kupříkladu písemná – forma (rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3274/2011, ze dne 20. 4. 2017, sp. zn. 21 Cdo 2494/2016, ze dne 20. 4. 2017, sp. zn. 21 Cdo 2494/2016, a ze dne 26. 3. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4056/2017). Konkludentní ratihabice může být provedena též tak, že si zastoupený počíná, jako by jej právní jednání zástupce zavazovalo, například poskytne plnění, jež je podle právního jednání zástupce dlužen, nebo vyžaduje či přijme plnění, jež mu na základě tohoto právního jednání náleží, vyplývá-li z tohoto počínání vůle akceptovat pro sebe důsledky právního jednání zástupce (viz například rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. 33 Cdo 5273/2009, ze dne 1. 6. 2017, sp. zn. 28 Cdo 3232/2016; Bydlinski 1997 s. 76, Apathy In: Schwimann, Kodek 2014 s. 1436). Sporná je možnost ratihabice omisivním právním jednáním, tedy nekonáním či opomenutím, ovšem takovým, z něhož ve světle okolností případu vyplývá vůle jednajícího (viz komentář k § 546). Ratihabice působí ex tunc, je-li tedy jednání za hranicemi zástupčího oprávnění zastoupeným schváleno, finguje se vázanost zastoupeného jednáním zástupce od okamžiku účinnosti jednání zástupce a na jednání se zpětně hledí jako na řádně učiněné (rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4593/2017, a ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. 21 Cdo 2886/2019; shodně Palandt 2016 s. 201, Bar, Clive 2009 s. 443). I když je smlouva uzavřena nezmocněným jednatelem z určitého důvodu vadná (neplatná či zdánlivá), pokládá se po provedení účinné ratihabice za smluvní stranu zastoupený (Schramm In: Säcker 2001 s. 1771), proto jej kupříkladu zásadně stíhá povinnost vydat bezdůvodné obohacení, jež vzniklo plněním na základě této smlouvy, a to i v době předcházející dodatečnému schválení právního jednání“ [srov. Brim, L. In: Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, § 440 marg. č. 50 a § 436 marg. č. 49 a 50].

17. Lze proto shrnout, že právní závěr odvolacího soudu, že k uzavření smlouvy mezi žalobkyní a žalovaným nedošlo, nemůže obstát. Dotyčné jednání třeba posuzovat podle úpravy týkající se nezmocněného jednatele a i s přihlédnutím ke zjištění, že žalovaný přijal plnění dle uvedené smlouvy, je třeba se zabývat tím, zda došlo k jeho dodatečnému schválení žalovaným, který (jak vyplývá z provedeného dokazování) plnění z dotyčného právního jednání přijal, aniž by vyjádřil vůli jeho schválení odepřít.

18. Vzhledem k výše uvedenému se již Nejvyšší soud nezabýval dovolatelem předloženými otázkami výkladu § 2995 o. z.

V. Závěr

19. Jelikož právní posouzení odvolacího soudu je nesprávné (dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem), Nejvyšší soud, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)